

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

VIATGE A RÚSSIA

de **Joseph Roth**
Traducció: **Jaume Creus**
Editorial: **L'Avenç**
Barcelona, 2018 | Pàgines 131
Història, Viatges

La Revolució d'Octubre de 1917 va suscitar un gran interès entre els escriptors europeus, que volien comprovar en primera persona l'evolució s'experimentava en aquell país immens i

desconegut. El 1928 van anar junts José María Hinojosa (*Litoral*) i José Bergamín. Julio Álvarez del Vayo va efectuar diversos viatges a Rússia des de 1922, fruit dels quals va publicar *La nueva Rusia* (1926) i *Rusia a los doce años* (1929). També hi va anar en diverses ocasions el professor de Dret de la Universitat de València Blas Ramos Sobrino. El 1925 ho va fer Josep Pla, que es va allotjar en casa d'Andreu Nin. Paul Claudel en va tornar molt desenganyat, i el seu *Retour de l'URSS* (1936) va causar commoció entre els prosoviètics francesos.

L'austríac Joseph Roth, autor de les magnífiques novel·les *La marcha Radetzky* i *La cripta dels caputxins* (L'Avenç, 2015), va publicar en el *Frankfurter Zeitung* les cròniques del seu viatge a Rússia, que efectuà entre setembre de 1926 i gener de 1927, les quals encara romanen fresques, perquè són impressions d'un observador agut que va deambular pels país dels Soviets un any després de la mort de Lenin. **JP**

EL ORDEN DEL DÍA

d'Éric Vuillard
Traducció: **Elena Lozano**

Éric Vuillard va aconseguir el prestigiós premi Goncourt 2017 per *La orden del día*, un llibre transgressor de gèneres i convencions i provocador de principi a fi davant el qual qualsevol lector interessat per temes històrics, socials o polítics no quedarà indiferent amb tota seguretat.

A mig camí entre un relat de ciència ficció que aventura la possibilitat d'un futur políticament més que preocupant per a tots nosaltres, un assaig històric amb intencions transgressores cap a determinades veritats establertes historiogràficament però que s'han anat revelant com autèntiques falsedats manipulades interessadament i una novel·la històrica que recrea alguns dels episodis més desconeguts —ocultats, amagats— i vergonyants d'aquells anys en què la II Guerra Mundial semblava inevitable —i que per tant gairebé ningú va semblar intentar evitar-ho— construïda d'aquesta manera tan postmoderna que s'ha donat a cridar «novel·la de no ficció».

El orden del día arrenca una setmana abans de l'incendi del Reichstag, amb una reunió celebrada el 22 de febrer de 1933 entre alts jerarques del partit nacionalsocialista alemany de l'època i altíssims jerarques de les finances i la indús-

Editorial: **Lumen**
Barcelona, 2018
Pàgines 62

tria alemanya —Krupp, Thyssen, Siemens i Opel, entre d'altres— que van intentar amb tota la barra del món fer negoci de la imminent carnisseria al llarg i ample del continent europeu de la mateixa manera que ho van tornar a intentar després de finalitzada la contesa bèl·lica molt més enllà d'aquest mateix vell continent.

Aquest breu volum agita pàgina a pàgina la consciència de qui el llegeix, la bufeteja una i altra vegada, sotmetent-lo a una mirada implacable que dilueix les fronteres entre la culpabilitat i la innocència, entre la cultura més refinada i la barbàrie més cruel i sanguinària a la qual ha arribat la condició humana —almenys de moment, com intenta avisar-nos Éric Vuillard una vegada i una vegada—: «Mai es cau —diu a l'emocionat i terrible últim paràgraf del llibre— dues vegades en el mateix abisme. Però sempre es cau de la mateixa manera, amb una barreja de ridícul i païra. I un no volgués tant no tornar a caure, que s'agarra i crida...». I és que el grau de cinisme i brutalitat sembla no haver parat de créixer en l'espècie humana des del moment en què dues bombes atòmiques van acabar amb tantes i tantes coses —no només amb un conflicte armat tan absurd com estèril—. Tot un avís a navegants sobre aquest impudic i impune poder financer que avui —com llavors— segueix acomodant sense cap escrúpol a qualsevol escenari, per atroc i inhumà que pugui semblar. **JMSR**

MOSSÈN MANUEL MILIÁN i la salvaguarda del patrimoni de l'arxiprestal de Morella (1933-1940)

de **Josep Monferrer i Guardiola**
Editorial: **Onada Edicions**
Benicarló, 2015 | Pàgines 174

Mossèn Manuel Milián Boix va ser un reconegut investigador de l'Arxiu Secret Vaticà i un intel·lectual de referència en uns quants camps relacionats amb la diòcesi de Tortosa i amb l'arxiprestal de Mo-

rella. Cinc mesos després d'haver sigut ordenat prevere el juny 1933, als 25 anys, l'1 de desembre següent començà una tasca titànica, que consistí en fer l'inventari del patrimoni de la diòcesi de Tortosa —li ho encarregà el bisbe Félix Bilbao i Ugarriza, en previsió de les conseqüències que pogueren derivar-se de l'aplicació de la Ley sobre Defensa, Conservación y Acrecentamiento del Patrimonio Histórico-Artístico Nacional, de 13 de maig de 1933—. El jove capellà va classificar i descriure els béns immobles, els béns mobles, les campanes, els peirons, els sagraris, els orgues, els arxius i les biblioteques de 140 parròquies de les 200 de la diòcesi.

Durant la guerra civil, molts d'aquests béns patrimonials van resultar destruïts, però també se'n van salvar una bona quantitat que, una vegada localitzats, calia identificar, catalogar i tornar al seu lloc d'origen, i llavors l'*Inventario* de Mn. Milián fou imprescindible. Aquesta és l'extraordinària que conta magníficament l'erudit Josep Monferrer. **JP**

destacamos...

Un laberinto emocional en una familia disfuncional

Una mujer embarazada. Una casa. Un padre impedido. Una azotea. Una vía de escape. Una cárcel. Un miedo. Muchos miedos. Un bebé que crece. Una depresión latente. Un secreto a voces. Una niña que gatea. Incongruencia. Una madre desvalida. Un pájaro encerrado. Un abuelo que se extingue, que quiere extinguirse. Un sueño. Mucha falta de sueño. Abandono y dejadez. Vida y muerte.

Dicen que *La azotea*, novela de **Fernanda Trias** que inaugura el sello **Tránsito Editorial**, es un laberinto emocional. Es una gran certeza, una gran verdad. La escritora uruguaya sumerge al lector en una espiral sensible de agitación constante. La protagonista y narradora de esta historia es una joven que vive con su padre y cuya relación, a medida que avanzan las páginas lo sabemos, resulta no ser la típica relación entre un padre y una hija. Existen tensiones palpables y otras muestras de cariño demasiado evidentes que nos llevan a pensar que, en realidad, se ha

producido entre ambos una relación incestuosa. Este hecho puede provocar (de hecho así lo creo) un sentimiento de rechazo, repulsa. Es, claramente, un acto tabú, condenable por la sociedad; de ahí que el lector se vea inmerso en un debate moral complejo que se acrecenta aún más con ese embarazo y posterior nacimiento. Así, este particular trío de personajes, la madre, el padre/abuelo y la hija, nos conducen por un terreno repleto de angustias y miedos, pero sobre todo, un territorio de arrepentimientos y dudas. La vida de todos ellos, o mejor dicho, la vida de la madre y el padre, la observamos con cierta pena, en ocasiones casi con repulsión, pues no podemos olvidar que entre ellos existe algo prohibido, censurado. Asimismo, en toda la narración sobrevuela una inquietud desahogada basada en lo que no se dice, si no, más bien, en lo que se intuye. En este sentido, debo reconocerle a la escritora uruguaya su maestría, pues no es fácil armar un relato tan com-

plejo y hacerlo de forma sutil.

Fernanda Trias forma parte de esa generación de autores procedentes del otro lado del Atlántico que me conmueven. Su escritora provoca que esta historia se sitúe en la cuerda floja. Sus personajes están abocados a un abismo afectivo brutal y, sin embargo, se ven incapaces de reaccionar. Todos parecen estar sumidos en una locura que irremediabilmente les conduce a la pérdida moral, hasta el punto de llegar a ser capaces de cometer atentados contra la propia vida. Como les digo, la lectura de *La azotea* nos mantiene en un ay constante, y que este sea el primer título de una nueva editorial dice mucho de los objetivos marcados por su responsable, **Sol Salama**, a quien le reconocemos su atrevimiento y, sobre todo, su honestidad a la hora de acercarnos un relato tan sugerente, contradictorio moralmente hablando y profundo como este. No es un libro fácil, me atrevería a decir. Pero sí es un libro que nos plantea un buen número de dudas sobre el comportamiento humano, marcado por sus debilidades, sus carencias y necesidades, porque al fin y al cabo todos queremos sentirnos necesitados, queridos. **≡**

Eric Gras

LA AZOTEA

de **Fernanda Trias**
Editorial: **Tránsito Editorial**
Madrid, 2018
Pàgines 140
Narrativa contemporànea